

سر فصل دروس نیمسال اول

سال تحصیلی ۹۸-۹۷

رشته کلام اسلامی

سطح چهارم

حوزه های علمی خواجه ران

فقه ۱

شناسه درس: ۴۰۴۱۳۰۱

نوع واحد: نظری

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: ندارد

هدف: تسلط بر برخی مباحث مهم فقه با رویکرد استدلالی

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه‌نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- شرائط عمومی تکلیف (بلوغ و رشد)
- ادله جواز تقلید
- حیض و احکام آن
- اقسام استحاضه

متن محوری: الموسوعه، آیت الله سید ابوالقاسم خویی
روش تدریس: حل مساله با تاکید بر آیات مربوطه در موضوع

منابع:

۱. مستمسک العروه الوثقی، آیت الله سید محسن حکیم
۲. الاجتهاد و التقليد، امام خمینی ره
۳. کتاب الطهاره، امام خمینی ره
۴. مصباح الفقیه، علامه محقق همدانی
۵. جواهر الکلام، آیت الله محمدحسن نجفی
۶. جامع المدارک، آیت الله سید احمد خوانساری

اصول فقه ۱

شناسه درس: ۴۰۴۱۴۰۱

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: ندارد

نوع واحد: نظری

هدف: تسلط بر برخی مباحث اصولی تأثیر گذار در فقه استدلالی

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه‌نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- علائم حقیقت و مجاز
- انواع مجاز
- استعمال لفظ در اکثر از یک معنا
- مفهوم شرط اثباتا و نفیا
- مفهوم وصف اثباتا و نفیا
- نحوه دلالت ادوات عام
- سریان اجمال مفهومی و مصداقی مخصص به عام

روش تدریس: حل مساله

منابع:

۱. کفایه الاصول، مرحوم محمد کاظم خراسانی
۲. جواهر الاصول، آیت الله محمدحسن مرتضوی لنگرودی (تقریرات درس امام خمینی ره)
۳. بحوث فی علم الاصول، آیت الله سید محمود هاشمی (تقریرات شهید سید محمد باقر صدر)
۴. فوائد الاصول، محمدعلی کاظمی خراسانی (تقریرات آیت الله محمد حسین غروی نائینی)
۵. المحاضرات، آیت الله محمد اسحاق فیاض (تقریرات آیت الله سید ابوالقاسم خویی)
۶. اصول العامه لفقه المقارن، آیت الله سید محمد تقی طباطبایی حکیم

مبانی هستی‌شناختی علم کلام ۱

شناسه درسی: ۴۰۴۱۶۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تحلیل و بررسی مهم‌ترین مسائل هستی‌شناسی تأثیرگذار در علم کلام، مانند: اصالت و تشکیک وجود، مواد ثلاث، علت و معلول، مادی و مجرد حدوث و قدم

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- اشتراک معنوی مفهوم وجود
- تشکیکی بودن حمل مفهوم وجود بر مصادیق آن
- عروض وجود بر ماهیت
- اصالت وجود و اعتباریت ماهیت
- بساطت حقیقت وجود
- ملاک تخصیص وجود
- مساوقت وجود با شیئیت
- مساوقت وجود با ظهور
- وحدت تشکیکی حقیقت وجود
- وجود رابطی

منابع:

۱. الاسفار الاربعه جلد ۱، صدرالمتألهین
۲. شرح الاشارات والتنبيهات، خواجه نصیر الدین طوسی
۳. شرح حکمة الاشراق، قطب الدین شیرازی
۴. کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی
۵. شرح المشاعر، لاهیجی

۶. شوارق الالهام، فیاض لاهیجی
۷. شرح المنظومه، حکیم ملا هادی سبزواری
۸. القبسات، میرداماد
۹. درر الفوائد، محمد تقی املی
۱۰. اصول فلسفه و روس رئالیسم، علامه طباطبائی
۱۱. رحیق مختوم، آیت الله جوادی املی

کلام اسلامی - سطح چهار

مبانی معرفت شناختی علم کلام

شناسه درس: ۴۰۴۱۶۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تحلیل و بررسی مهمترین مسائل معرفت شناسی موثر در علم کلام مانند صدق، محدودیت‌های معرفت دینی، معرفت لازم و کافی در دین، هرمنوتیک و تفسیر متون دینی

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- ضرورت بحث از معرفت شناختی
- تعریف معرفت شناسی
- اقسام معرفت شناختی
- پیشینه معرفت شناختی
- موضوع معرفت شناسی
- امکان معرفت
- منابع معرفت
- ابزار معرفت (عقل، تجربه، دل)
- اقسام معرفت (علم حصولی و حضوری)
- اشتراکات و تفاوت‌های علم حصولی و حضوری
- حکایت و نحوه حکایت در اقسام علم حصولی (تصور و تصدیق)
- تصورات و تصدیق‌های بدیهی
- ارزش علم حصولی در تصورات و تصدیقات
- معیار صدق قضایا در اولیات و وجدانیات
- معناداری گزاره‌های دینی (و بطلان معیار بودن حق و مبنای فیلسوفان تحلیل زبانی)
- مبنای‌گرایی اندیشمندان مسلمان
- برهان‌های کلامی بهره‌گیری نظریات از بدیهیات
- قلمرو معرفت
- محدودیت‌های معرفت حسی در معرفت دینی
- محدودیت‌های معرفت عقلی در معرفت دینی
- محدودیت‌های معرفت شهودی در معرفت دینی
- رویکردها در معرفت دینی
- مفتاح بودن عقل در فهم دین و عدم حجیت و ناتوانی عقل در درک مستقل حقایق دینی و اولویت نقل در تعارض با عقل (اهل حدیث)

- معیار و میزان بودن عقل و حجیت و توانایی عقل در درک مستقل حقایق دینی و حکومت عقل بر وحی و تقدم آن در تعارض با وحی (معتزله)
- معیار بودن عقل در اثبات اصول اعتقادات و حکومت وحی بر عقل و عدم توانایی شناسایی عقل در حسن و قبح افعال (اشاعره)
- معیار بودن عقل، قلب در اثبات اصول اعتقادات و محدودیت آن در برخی معارف و احکام و استفاده از وحی و نصوص معتبر و دوری از افراط و تفریط (شیعه)
- معیار بودن حس و تجربه و تاویل تعاریف دینی و مقدم کردن حسن بر ظواهر و نصوص (برخی مسلمانان متأثر از علوم حسی)
- معرفت متون دینی
- چپستی فهم متون دینی (شناخت مراد استعمالی و جدی)
- مبانی فهم متون دینی
- امکان فهم معنا و مراتب آن
- معناهای عرضی در متون دینی
- ذو مراتب بودن معناهای متعدد
- نقد و بررسی شبهات مرتبط با معنا داری متون دینی
- قواعد و روش های فهم متون دینی
- راه های فهم تصویری مانند رجوع به معجم ها و استفاده از قواعد صرف و اشتقاق و ...
- راه های فهم تصدیقی مانند استفاده از جمل در اخذ معنا و به کاربردن علوم بلاغی در فهم مفاهیم در عصر ظهور و توجه به سیاق متن در قرائن و صدور کلام و یافته های عقل
- معناهای هرمنوتیکی و فهم متون دینی (مانند دیدگاه شلایر ماخر، هایدگر، گادامر
- مبانی زبانی قرائت های گوناگون از متون دینی (مانند ابراز احساسات، نمادین بودن، تفاسیر شعاعی و ...
- تحقیق در قضایای پیشین و پسین، تحلیلی و ترکیبی بودن از نظر کانت، قضایای خارج محمول و محمول بالضمیمه و نسبت آن با قضایای تحلیلی، ترکیبی حمل اولی و حمل شایع صناعی

منابع:

۱. منابع الحکمه المتعالیه فی الاسفار العقلیه الأربعة، صدرالمتالهین
۲. المبدأ و المعاد، صدرالمتالهین
۳. الشواهد الربوبیه، صدرالمتالهین
۴. رساله التصور و التصدیق، صدرالمتالهین
۵. نهایه الحکمه، اصول فلسفه و روش رئالیسم، علامه طباطبایی
۶. مسئله شناخت، شرح المنظومه، شهید مطهری
۷. مطابقت صور ذهنی با خارج، بدیهی و نقش آن در معرفت شناسی، عباس عارفی
۸. نگاهی انتقادی به معرفت شناسی جدید، دکتر حسن عبدی
۹. آگاهی و گواهی، علم کلی، مهدی حائری یزدی

مبانی انسان شناختی علم کلام

شناسه درسی: ۴۰۴۱۶۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: تحلیل و بررسی مهمترین مباحث انسان‌شناسی تأثیرگذار در علم کلام مانند مغایرت نفس و بدن، تجرد نفس، قوای نفس، تعلق نفس به بدن و...

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- کلیات (مفهوم انسان‌شناسی، ضرورت انسان‌شناسی، تاریخچه انسان‌شناسی، انواع انسان‌شناسی، رویکردهای انسان‌شناسی، ارتباط انسان‌شناسی با معرفت دینی)
- فلسفه آفرینش انسان
- چیستی انسان
- ساختارهای وجودی انسان در قرآن و روایات (جسم و روح، فطرت، عقل و شهوت و آزادی، اختیار، امیال)
- ساختارهای وجودی انسان
- احوال نفس
- کیفیت حدوث و بقاء نفس
- دلایل بر حدوث و بقاء نفس
- تجرد نفس (اثبات تجرد نفس ادله عقلی و نقلی، شبهات و پاسخ به آن)
- خلود نفس
- قوای نفس
- مغایرت نفس و بدن
- کیفیت تعلق نفس به بدن
- ملکات و اوصاف نفس
- کمال‌پذیری نفس
- غایت کمال نفس
- سعادت و شقاوت نفس
- رابطه انسان با خدا، خود، و جهان هستی
- انسان و خداشناسی
- انسان و راهنماشناسی
- انسان و جهان‌شناسی

انسان و معاد شناسی

انسان و خود شناسی

○ انسان کامل - خلافت الهی (مرتبه انسان کامل، کیفیت خلافت، مراتب خلافت)

منابع:

۱. صورت و سیرت انسان در قرآن، عبدالله جوادی آملی
۲. خلافت انسان و گواهی پیامبران، محمد باقر صدر، ترجمه جمال موسوی
۳. خودشناسی برای خودسازی، محمد تقی مصباح یزدی
۴. شرح جلد هشتم اسفار، محمد تقی مصباح یزدی
۵. مبانی انسان شناسی، محمد صادق فرید
۶. اسلام و تنگناهای انسان متجدد، سید حسین نصر، ترجمه انشاء الله رحمتی
۷. انسان شناسی، محمود رجبی

کلام اسلامی - سطح چهار